

Karakteristike dobrog predavanja

Seminarski rad u okviru kursa
Metodologija stručnog i naučnog rada
Matematički fakultet

Luka Stanković, Simona Jevtović, Milica Kužet, Relja Pešić
mi241055@alas.matf.bg.ac.rs, mi241056@alas.matf.bg.ac.rs,
mi241054@alas.matf.bg.ac.rs, mi241064@alas.matf.bg.ac.rs

18. decembar 2024.

Sažetak

Šta čini predavanje dobrim? Odgovor na ovo pitanje je jednako važan i za predavače i za studente, kako bi obe strane imale koristi od potencijalnog unapređenja kvaliteta predavanja. U ovom radu su razmatrane brojne karakteristike predavanja za koje se smatra da imaju uticaj na njegov kvalitet. Kako bi se stekao uvid u to šta studenti smatraju najvažnijim, sprovedena je anketa koja ispituje važnost postavljenih pretpostavki. Analiza je pokazala da se teorijski okvir u velikoj meri podudara sa preferencama studenata, ali su identifikovani i neki neočekivani prioriteti istih. Ovaj rad pruža sveobuhvatan pregled elemenata koji čine predavanje ne samo informativnim, već i inspirativnim. Zaključci mogu biti korisni kako predavačima u unapređenju sopstvenih veština, tako i studentima u boljem razumevanju faktora koji oblikuju kvalitet obrazovnog iskustva.

Sadržaj

1	Uvod	2
2	Šta čini predavanje dobrim?	2
2.1	Interaktivnost profesora i studenata	2
2.2	Jasna struktura predavanja	3
2.3	Korišćenje primera i vizuelnih elemenata	3
2.4	Kvalitetan predavač	3
3	Pregled ankete	4
3.1	Struktura ankete	4
3.2	Informacije prikupljene pitanjima opšteg karaktera	4
3.3	Informacije prikupljene glavnim pitanjima	5
3.3.1	Pitanja na koja su studenti dali saglasne odgovore	5
3.3.2	Pitanja na koja su studenti dali nesaglasne odgovore	6
3.4	Informacije prikupljene pitanjima otvorenog karaktera	9
4	Zaključak	10
	Literatura	12

1 Uvod

Kvalitet predavanja predstavlja jedan od osnovnih elemenata u obrazovnom procesu i ima centralnu ulogu u prenošenju znanja i razvijanju veština studenata [1]. U ovom radu istražujemo šta čini jedno predavanje dobrim, analizirajući adekvatnu literaturu i mišljenja studenata Matematičkog fakulteta. Za potrebe izrade seminarskog rada sprovedena je anketa čiji je cilj bio otkrivanje najvažnijih karakteristika dobrog predavanja. Ključni faktori prilikom izrade ankete i procene kvaliteta predavanja su uključivali: razumevanje i primena gradiva predavanja, pristup i način izlaganja predavača i dodatne tehnike za motivisanje studenata.

U nastavku rada se prikazuju osnovne karakteristike dobrog predavanja, objašnjava rezultate ankete i predstavlja donešene zaključke. Motivacija za izradu rada predstavlja želju za unapređenjem kvaliteta nastave u korist studenata i profesora.

2 Šta čini predavanje dobrim?

Predavanje predstavlja osnovni vid prenosa znanja i informacija, sa ciljem da edukuje i podstakne publiku na razmišljanje [2]. Bez obzira na kontekst – akademski, poslovni ili javni – kvalitet predavanja često određuje njegovu efikasnost i uticaj na slušaoca. Zbog toga je važno razumeti koje karakteristike doprinose tome da jedno predavanje bude uspešno i ostavi trajan utisak na publiku. Razmatranje ovih karakteristika ne samo da pomaže predavačima da unaprede svoje veštine, već i omogućava slušaocima da bolje proceni vrednost prezentovanog sadržaja.

Osnovne odlike kvalitetnog predavanja predstavljaju interaktivnost, postojanje jasne i logične strukture, korišćenje primera i vizuelnih elemenata kao i predavač, koji povezuje sve osobine u smislenu celinu [3]. Kroz analizu ovih elemenata moguće je preciznije definisati šta čini jedno predavanje uspešnim, kao i kako se ono može unaprediti u skladu sa potrebama slušaoca.

2.1 Interaktivnost profesora i studenata

Interaktivnost u nastavi doprinosi stvaranju pozitivnog obrazovnog okruženja koje podstiče samostalno učenje i istraživanje. Kada se studenti aktivno uključuju u predavanje, oni nisu samo pasivni primaoci informacija, već učestvuju u procesu stvaranja i konsolidacije svog znanja. Ovo omogućava dublje razumevanje gradiva, jer studenti mogu postavljati pitanja, tražiti dodatna objašnjenja i razmatrati informacije iz različitih uglova.

Kroz korišćenje različitih tehnika interaktivnosti, kao što su grupni rad, debate, simulacije i igre učenja, predavači mogu podstaći kreativnost i inovativnost među studentima. Ovo nije uvek ostvarivo, usled faktora koji mogu biti brojni: anksioznost prilikom izlaganja, nerazumevanje zahteva profesora, nezainteresovanost studenata za temu predavanja, umor i otežana koncentracija itd. [4]. Obe strane moraju sarađivati da bi se osigurala prijatna atmosfera u kojoj studenti žele da učestvuju i izjasne svoje mišljenje i zapražanja. Predavač treba da uoči ukoliko neki pristupi ne funkcionišu i da zna kako da se izbori sa navedenim problemima.

2.2 Jasna struktura predavanja

Jasna i logička struktura omogućava studentima lakše praćenje i razumevanje gradiva. Ona obuhvata tri osnovna dela [5]:

- **Uvod** - svrha uvoda je da predavač predstavi temu i ciljeve predavanja kako bi pridobio pažnju publike
- **Razrada** - čini centralni i najobimniji deo predavanja, gde se detaljno objašnjavaju ključne ideje i pružaju primeri koji ih podržavaju
- **Zaključak** - sumira najvažnije informacije i povezuje ih sa ciljevima koji su predstavljeni u uvodu, omogućavajući publici da jasno sagleda celokupnu sliku.

Ovakva struktura olakšava praćenje sadržaja i pomaže predavaču da izlaganje učini koherentnim i organizovanim.

Predavanje treba da se razvija na logičan način, gde se svaka nova ideja nadovezuje na prethodnu, stvarajući prirodan sled informacija [6]. Dobro strukturiran tok sprečava osećaj preopterećenja informacijama kod studenata i omogućava im jasan pregled veze između različitih delova sadržaja. Važno je napomenuti da pažnja studenata opada tokom trajanja predavanja i da predavač treba da predstavi važne koncepte što ranije tokom izlaganja, kako bi efikasno iskoristio raspoloživo vreme.

2.3 Korišćenje primera i vizuelnih elemenata

Primeri i različiti vidovi vizuelizacije čine efikasan način objašnjavanja komplikovanih koncepta u nastavi. Oni omogućavaju studentima da bolje razumeju apstraktne i teške ideje. Korišćenje konkretnih primera omogućava studentima da povežu teorijsko znanje sa stvarnim situacijama, što olakšava usvajanje i primenu naučenih informacija. Naročito je korisno ukoliko primeri oslikavaju realne probleme i situacije iz industrije [3].

Predavač može obogatiti svoje izlaganje, korišćenjem slika, grafika, dijagrama, video materijala, koji omogućavaju razumevanje složenih termina. Kroz vizuelizaciju informacija, apstraktni pojmovi postaju konkretni i lakše razumljivi. Vizuelni alati smanjuju kognitivni napor potreban za razumevanje, jer omogućavaju lakše pamćenje informacija putem slike i vizuelne asocijacije [3].

Upotreba primera i vizuelnih alata u nastavi doprinosi različitim stilovima učenja među studentima [7]. Dok neki studenti bolje razumeju informacije kroz tekst, drugi se bolje snalaze uz pomoć slika, grafikona ili praktičnih primera. Kombinovanjem verbalnih i vizuelnih strategija, predavači mogu omogućiti svim studentima da pristupe sadržaju na način koji im najviše odgovara. Ova fleksibilnost u nastavi olakšava usvajanje gradiva i podstiče kreativnost među studentima, jer ih motiviše da istražuju i primenjuju nove pristupe učenju.

2.4 Kvalitetan predavač

Zadatak predavača jeste da sprovede sve navedene tehnike kako bi efikasno preneo znanje slušaocima. Predavač treba temeljno da poznaje tematiku koju predaje, kako bi mogao adekvatno da objasni kompleksne koncepte i da odgovori na potencijalna pitanja i nedoumice [8]. To znanje omogućava predavaču da objasni gradivo na više načina, prilagođavajući objašnjenja potrebama i nivou razumevanja publike.

Strast i entuzijazam predavača imaju moć da motivišu studente, držeći njihovu pažnju tokom čitavog izlaganja. Predavač koji prezentuje na ovaj način podstiče publiku da se zainteresuje i aktivno uključi u proces učenja. Ta emocionalna povezanost između predavača i teme može inspirisati publiku da dublje istraži materiju i razvije sopstvenu radoznalost. Iako dobar predavač nije performer, on mora znati kako da na najbolji način prenese znanje studentima [8].

Način izlaganja predavača treba da bude jasan i razgovetan, sa primerima i objašnjenjima koji pomažu u razumevanju složenih pojmova. Opušten i prirodan ritam i ton govora, uz pauze za pitanja i diskusiju, omogućava publici da prati i razume gradivo.

3 Pregled ankete

Anketom je prikupljeno 50 odgovora studenata Matematičkog fakulteta. Ovi odgovori su zabeleženi elektronski od 16. novembra 2024. do 20. novembra 2024. godine.

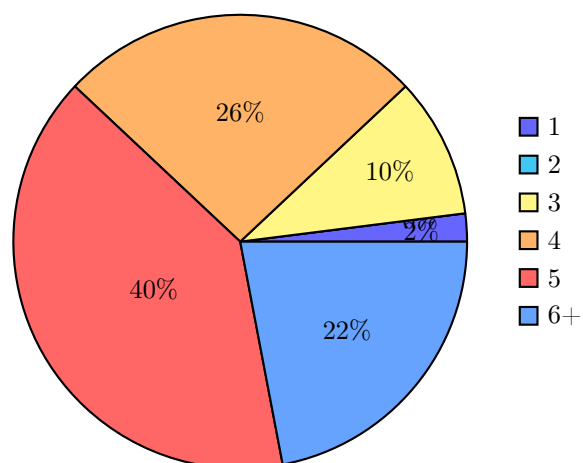
3.1 Struktura ankete

Anketa se sastoji od:

- 6 opštih pitanja čiji je cilj prikupljanje podataka o ispitanicima
- 18 stavova čiju važnost ispitanici mogu oceniti na petočlanoj skali od 1 (ne slažem se) do 5 (slažem se)
- 3 pitanja otvorenog tipa čija je uloga prikupljanje opštih utisaka i potencijalnih propusta ankete

3.2 Informacije prikupljene pitanjima opšteg karaktera

Od ukupnog broja ispitanika, muškarci čine nešto više od polovine (52%, odnosno 26 od 50), dok preostalih 48% čine žene.

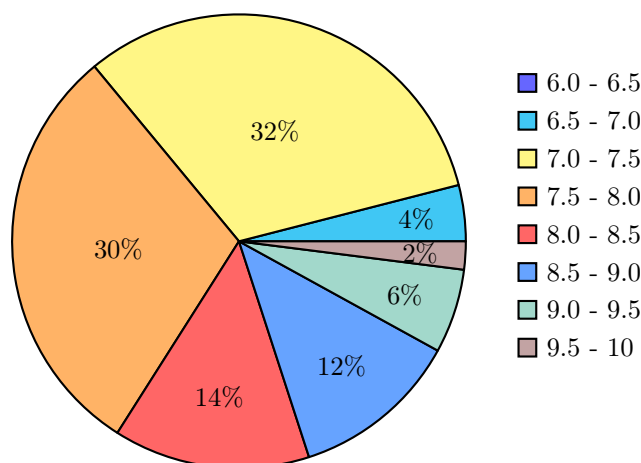
Slika 1: Broj godina studiranja ispitanika

Najveći broj ispitanika studira duže od 3 godine, što čini 88% ispitanika (26% - 4 godine, 40% - 5 godina i 22% - više od 5 godina). Prikupljen je podatak o jednom ispitaniku koji studira manje od 2 godine (slika 1). Na osnovu ovoga, može se zaključiti da su studenti dobro upoznati sa načinom funkcionisanja fakulteta, kao i da su imali iskustva sa radom većine predavača koji su zaposleni na fakultetu.

Najviše informacija prikupljeno je od studenata sa studijskog programa „Informatika“ (74%), potom „Matematika“ (22%) i „Astronomija i astrofizika“ (4%). Zaključujemo da su rezultati ankete pristrasni iskustvu ispitanika prve grupe i da rezultati mogu varirati ako uzorak sadrži veću raznovrsnost ispitanika.

Polovinu ispitanika čine studenti sa master studija. Ostatak su studenti na osnovnim studijama (48%) i jedan ispitanik koji je na doktorskim (2%).

Prosek studenata prati normalnu raspodelu, gde preko 62% studenata ima prosek između 7.00 i 8.00 (slika 2).

Slika 2: Prosečne ocene ispitanika

Većina studenata (72%) je trenutno nezaposleno, dok su ostali (28%) zaposleni. Pretpostavka je da zaposleni studenti mogu imati strože kriterijume kad je u pitanju dobro predavanje, zbog dodatnog napora koji ulažu na poslu i umora kao posledice.

3.3 Informacije prikupljene glavnim pitanjima

Glavna pitanja ankete upoređuju važnost sledećih aspekata dobrog predavanja:

- struktura predavanja
- sadržaj predavanja
- osećaj studenta
- karakter predavača

3.3.1 Pitanja na koja su studenti dali saglasne odgovore

Postoji osam pitanja na koje je većina studenata dala isti odgovor, odakle se zaključuje da postoje neki faktori koji se ističu kao najvažniji.

Najveći broj studenata se složio da razgovetnost izlaganja predavača predstavlja najbitniju osobinu dobrog predavanja (tabela 1). Ukoliko je predavanje nerazumno i teško za praćenje, entuzijazam za sticanjem novog znanja studenata se brzo izgubi.

Ocena	Interaktivnost	Razgovetnost
1	0	0
2	1	1
3	1	1
4	15	11
5	33	37

Tabela 1: Ocene važnosti interaktivnosti i razgovetnosti.

Entuzijazam predavača, interakcija predavača sa publikom i prijatna atmosfera predavanja su karakteristike za koje su ispitanici većinski dali ocene 4 i 5, što opravdava važnost ovih osobina i pretpostavke iz uvodnog dela seminarskog rada. Predavač mora biti entuzijastičan tokom izlaganja, kako bi privukao pažnju publike i uverio je u važnost teme predavanja. Ukoliko predavač ne veruje da je tema predavanja interesantna, ne može isto očekivati i od slušaoca.

Interaktivnost sa publikom podstiče studente da učestvuju u nastavi, čime se razbija monotonost klasičnog načina predavanja, u kome predavač vodi izlaganje, a studenti pasivno slušaju. Za razliku od ovakvog pristupa, drugi pristup garantuje da studenti bolje nauče gradivo i podstiče studente da sami dolaze do zaključaka. Studenti su prepoznali važnost ove osobine i ocenili su je jednom od najvažnijih (tabela 1).

Prijatna atmosfera je osobina koja se podrazumeva u današnje vreme i čije odsustvo može demotivisati studente. Ovo je osobina koja se uglavnom zanemaruje. Razlozi za neprijatnu atmosferu mogu biti brojni: odnos predavača prema publici, način izlaganja predavača, okolina u kojoj se vrši predavanje, prevelika gužva itd. Potrebno je osigurati kvalitetno okruženje u kome studenti mogu neometano da prate nastavu. Izlaganje predavača ne sme biti uvredljivo po studente [8]. Na primer, korišćenje sarkastičnih komentara na račun pitanja studenata može obeshrabriti njihovu participaciju i stvoriti osećaj inferiornosti. Upotreba stereotipa, kao što su komentari koji impliciraju da su studenti određene grupe manje sposobni ili manje zainteresovani za gradivo, može izazvati osećaj diskriminacije. Pored toga, potcenjivanje prethodnog znanja studenata ili javno isticanje njihovih grešaka na način koji ih ismeva doprinosi stvaranju toksične atmosfere u učionici itd.

Studenti su se izjasnili da je podjednako važno da predavanje podstiče kritičko razmišljanje, time što su dali prosečnu ocenu iznad četiri na ovom pitanju. Velika važnost dodeljena je jasnoj vizuelizaciji u vidu dobro organizovanih prezentacija, slika i video materijala, što jeste bila jedna od originalnih pretpostavki autora.

3.3.2 Pitanja na koja su studenti dali nesaglasne odgovore

Za osobine koje su ispitane pitanjima iz ove grupe, se može ustanoviti da nisu od prevelike važnosti za kvalitet predavanja. Odsustvo ovih osobina ne narušava kvalitet predavanja, ali je i dalje bitno predstaviti rezultate dobijene anketom.

Za svako od pitanja postojaće detaljna analiza faktora koji utiču na raznolikost odgovora. Posebna pažnja biće posvećena načinu na koji različite grupe studenata (različitog smera, proseka, statusa zaposlenosti i drugo) daju odgovore na isto pitanje.

- **Uvod predavanja treba da predstavi sve ciljne teme koje će biti obrađene tokom izlaganja**

Najviše ispitanika je dalo ocenu 4, što bi značilo da se unapred poznata struktura smatra važnom, ali ne i apsolutno ključnom za kvalitet predavanja. Ovakva ocena znači da se prepoznaje vrednost unapred poznate strukture, ali se smatra da nije presudan faktor u organizaciji dobrog predavanja.

- **Kraj predavanja treba da sadrži kratak rezime svih predanih tema**

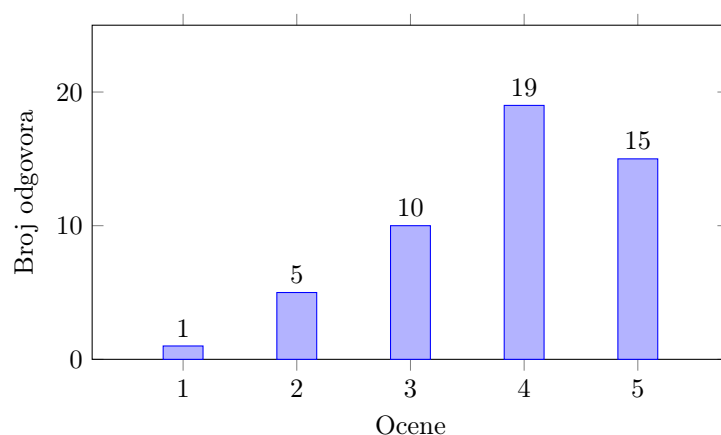
Većina studenata je dala ocenu 4 i 5 na ovom pitanju. Studenti smatraju rezime korisnim, kao jasan uvid u to šta je bila tema i cilj predavanja. Ispitanici koji se nisu složili sa ovim stavom predstavljaju studente na osnovnim studijama. Može se pretpostaviti da je gradivo na višem stepentu studija obimnije i da rezimiranje gradiva ima više smisla nego na osnovnim studijama.

- **Predavač koji se strogo drži plana i programa kursa ili predavač koji predstavlja aktuelne trendove u industriji**

Većina ispitanika smatra da predavač, pored plana i programa koji je predviđen za kurs, treba da predstavi studentima tehnike i realne probleme koji su pojavljuju u industriji. Ovakva predavanja daju realniju sliku primene gradiva predavanja i čine ih korisnijim. Studenti koji imaju viši prosek (8.5-9.0) podržavaju ovakav način predavanja, što se moglo i očekivati jer su kvalitetni studenti željni znanja.

- **Digresije tokom predavanja čine predavanje zanimljivim**

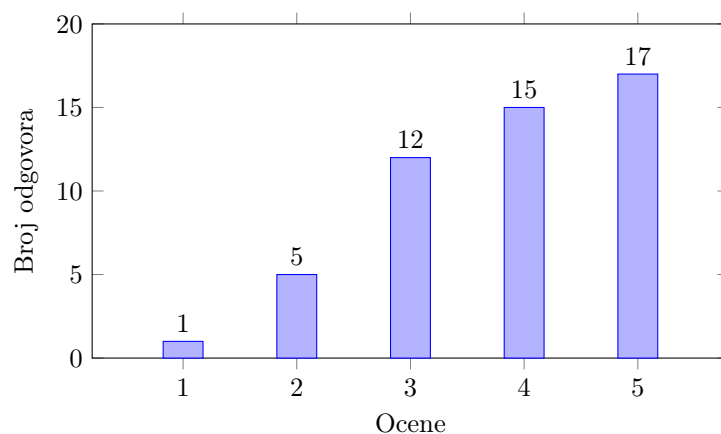
Odgovori na ovo pitanje su raznovrsni. Većina (68%) smatra da digresije tokom predavanja čine predavanje dobrim. Međutim, postoji i prisutnost nižih ocena, što ukazuje da su mišljenja ipak podeljena (slika 3). Prisutan je i određen broj studenata (20%) koji se neutralno izjašnjavaju. Studenti sa osnovnih studija koji studiraju više od šest godina se ne slažu sa ovom stavkom. Pretpostavka je da ovi ispitanici žele da privedu studiranje kraju i da dodatne informacije predstavljaju smetnju. Master studenti davali su veće ocene. Za razliku od mlađih kolega, kojima više odgovara kada je predavanje dinamičnije.

Slika 3: Rasporedela ocena: Digresije čine predavanje zanimljivim

- **Dobro predavanje je prilagođeno studentima svih nivoa znanja**

Većina se slaže da predavač treba da obrati pažnju na studente koji imaju različita predznanja i iskustva. Takvo mišljenje najviše imaju ispitanici ženskog pola i ispitanici koji su na master studijama. Studenti muškog pola su većinom davali niže ocene, smatrajući da prilagođavanje predavanja može da uspori tempo nastave ili da nije od velike važnosti za kvalitet predavanja (slika 4).

Slika 4: Ocene prilagođenosti predavanja studentima svih nivoa znanja

- **Vreme održavanja predavanja utiče na kvalitet predavanja**

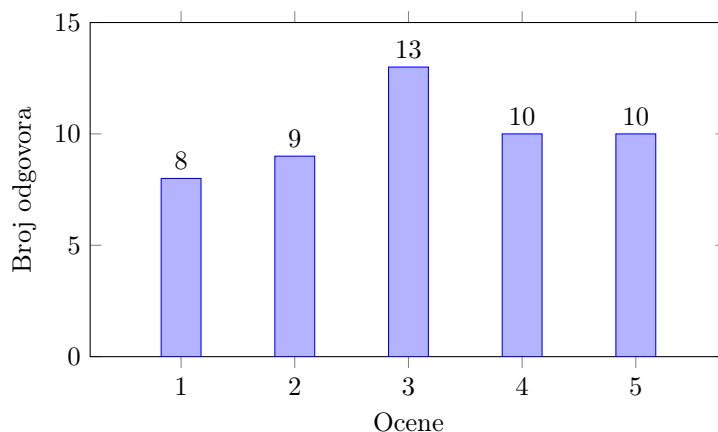
Na prvi pogled izgleda da vreme održavanja predavanja nema uticaja na sam kvalitet predavanja, ali može imati uticaj na umor studenata. Na primer, ukoliko studenti prisustvuju dobrom predavanju, ali su prethodno prisustvovali na dva predavanja, biće preumorni da bi u potpunosti mogli da prate nastavu, što utiče na njihovu percepciju o kvalitetu predavanja.

Studenti osnovnih studija uglavnom ne smatraju vreme održavanja predavanja važnim, dok studenti sa master studijama misle da je to

jedna od bitnijih karakteristika. Pretpostavka je da je većina studenata na master studijama zaposleno, i da je to u direktnoj korelaciji sa njihovim mišljenjem. Primetno je da studenti sa većim prosekom ne vide veliki uticaj ove osobine za značaj predavanja.

- **Nagrađivanje dodatnim poenima je karakteristična tehnika koja se vezana za dobra predavanja**

Ovo pitanje je izazvalo najveću podeljenost među ispitanicima (slika 5). Neki studenti smatraju da se isticanje na času i uspešno obavljanje zadataka treba nagraditi dodatnim poenima. Ovo motiviše studente i podstiče ih na redovan rad, što im olakšava da lakše savладаju gradivo i polože ispit. Drugi ipak, ne smatraju ovu osobinu važnom. Predispitne obaveze jesu korisne, ali veliki broj obaveza može biti naporan i izazvati dodatni stres kod studenata. Studenti na osnovnim studijama koji su na četvrtoj godini studiranja nagrađivanje dodatnim poenima smatraju lošijom osobinom. Sa druge strane, studenti na master studijama zadovoljniji su predavanjima koja pružaju ovakve beneficije.

Slika 5: Važnost nagrađjnih poena za kvalitet predavanja

3.4 Informacije prikupljene pitanjima otvorenog karaktera

Anketa sadrži 3 pitanja otvorenog tipa. Pitanja nije bilo obavezno popuniti, ali je prikupljen zadovoljavajući broj odgovora (30, 27 i 29 odgovora respektivno).

- **Da li si bio na nekom izvanrednom predavanju, šta je najviše uticalo na tvoje oduševljenje?**

Glavni razlozi oduševljenja ispitanika predstavljaju već pomenute osobine koje predavač mora da poseduje, ali i neke koje su previdene u anketi. Veliki akcenat se stavlja na entuzijazam i strast predavača prilikom izlaganja. Napomenuto je da ove osobine mogu uticati na motivaciju studenata kojima gradivo predavanja nije interestantno i privlačno. Ističu se i samopouzdanje predavača i spontanost izlaganja. Ove osobine su posledica znanja koje predavač poseduje i detaljne pripreme koja prethodi predavanju. Pristupačnost predavača

utiče na atmosferu predavanja [8]. Studenti ne treba da osećaju nikakvu nelagodu prilikom postavljanja pitanja. Ova osobina podstiče interaktivnost predavanja, čija je važnost već objašnjena. Važno je da predavač posveti dodatnu pažnju prilikom objašnjavanja kompleksnih koncepata.

Predavanja koja su studenati pohvalili uključuju predavanja na kursu Geometrija 2, predavanje profesorke Vesne Marinković, profesora Filipa Marića i profesora Predraga Janičića, čija su predavanja dodatno pohvaljena.

- **Koju stavku profesori često zanemaruju, a misliš da je važna za dobro predavanje?**

Odgovori na ovo pitanje sadrže već pomenute osobine dobrog predavanja. Naglašava se da predavači podcenjuju interaktivnost i razgovetno izražavaju. Predavači često precenjuju znanje studenata i očekuju od publike poznavanje koncepata koji nisu nužno predstavljeni u okviru kursa. Ovaj problem se može prevazići redovnim prikupljanjem informacija o kvalitetu nastave u vidu kratkih anonimnih anketa [9]

- **Navedi do 3 razloga koja bi uticala na to da nečije predavanje posetiš ponovo**

Najčešći razlog ponovnog prisustva predavanju predstavlja kvalitetan predavač i njegova posvećenost da predavanje učini korisnim i interesantim. Bitno je napomenuti da su neki studenti bili sprečeni da prisustvuju i dobrim predavanjima, usled neodgovarajućeg termina održavanja nastave.

4 Zaključak

Na osnovu rezultata ankete i analize relevantne literature, može se zaključiti da kvalitetno predavanje zavisi od kombinacije nekoliko ključnih faktora, od kojih se posebno izdvajaju interaktivnost, vizuelizacija, entuzijazam predavača prilikom izlaganja i njegova razgovetnost.

Interaktivnost se u anketi pokazala kao najvažniji aspekt dobrog predavanja. Studenti su istakli da aktivno uključivanje u proces učenja, kroz diskusije, pitanja i praktične primere, omogućava bolje razumevanje i primenu gradiva. Ovaj nalaz se slaže sa literaturom, uključujući stavove iz knjige „What the Best College Teachers Do?” Kena Baina [8], gde se naglašava važnost kreiranja angažovane atmosfere u kojoj studenti imaju aktivnu ulogu u predavanju. Interaktivnost garantuje da studenti, svojim učešćem, kvalitetnije savladaju prezentovano gradivo.

Vizuelizacija je još jedan važan element dobrog predavanja. Jasna prezentacija ideja uz pomoć grafika, slajdova ili dijagrama omogućava studentima da lakše prate tok predavanja i povežu teorijske koncepte sa praktičnim primerima. Knjiga „Dynamic Lecturing” od Harringtona i Zakrajsekog [3], ističe da efektivna upotreba vizuelnih pomagala pospešuje pažnju i olakšava razumevanje, što rezultati ankete potvrđuju.

Entuzijazam predavača značajno utiče na motivaciju studenata. Anкета je pokazala da profesori koji ispoljavaju entuzijazam prilikom izlaganja uspevaju da inspirišu studente i održe njihovu pažnju. Ovo je u skladu sa istraživanjima koja naglašavaju da emocionalna energija predavača ima ulogu u stvaranju dinamičnog i produktivnog okruženja za učenje [10].

Razgovetnost predavača, kako u pogledu verbalne ekspresije, tako i strukture predavanja, takođe je izdvojena kao ključni faktor. Literatura

potvrđuje da nejasno izlaganje demotiviše studente da aktivno učestvuju u predavanju [8].

Kada se rezultati ankete uporede sa literaturom, primećuje se značaj ljudskog pristupa u nastavi, koji obuhvata interaktivnost, entuzijazam i jasnoću. Dok literatura dodatno naglašava tehničke aspekte, poput korišćenja multimedijalnih alata, studenti su se više fokusirali na kvalitet direktne interakcije sa profesorom.

Ovi nalazi pružaju jasne smernice za unapređenje predavanja. Kombinovanjem interaktivnosti, vizuelnih elemenata, entuzijazma i razgovetnosti, predavači mogu značajno povećati efikasnost svojih predavanja i doprineti boljem akademskom uspehu i zadovoljstvu studenata.

Literatura

- [1] John Biggs i Catherine Tang. *Teaching for Quality Learning at University*. 4th. Open University Press, 2011. ISBN: 9780335242757.
- [2] bell hooks. *Teaching to Transgress: Education as the Practice of Freedom*. Routledge, 1994. ISBN: 978-0415908085.
- [3] Christine Harrington i Todd Zakrajsek. *Dynamic Lecturing: Research-Based Strategies to Enhance Lecture Effectiveness*. Stylus Publishing, 2017. ISBN: 9781003444374.
- [4] Stanford University. *Increasing Student Engagement*. Available online at <https://teachingcommons.stanford.edu/teaching-guides/foundations-course-design/learning-activities/increasing-student-engagement>, accessed December 16, 2024. 2024.
- [5] Wilbert J. McKeachie i Marilla Svinicki. *McKeachie's Teaching Tips: Strategies, Research, and Theory for College and University Teachers*. 14th. Cengage Learning, 2013. ISBN: 9781133936794.
- [6] Vanderbilt Center for Teaching. *Lecturing*. Available online at <https://cft.vanderbilt.edu/guides-sub-pages/lecturing/>, accessed December 16, 2024. 2024.
- [7] Peter C. Brown, Henry L. Roediger III i Mark A. McDaniel. *Make It Stick: The Science of Successful Learning*. Harvard University Press, 2014. ISBN: 9780674729018.
- [8] Ken Bain. *What the Best College Teachers Do*. Harvard University Press, 2004. ISBN: 9780674013254.
- [9] Stanford University. *Gathering Student Feedback*. Available online at <https://teachingcommons.stanford.edu/teaching-guides/foundations-course-design/improving-teaching-effectiveness/gathering-student>, accessed December 16, 2024. 2024.
- [10] V. Sagayadevan i S. Jeyaraj. „The Role of Emotional Engagement in Lecturer-Student Interaction and the Impact on Academic Outcomes of Student Achievement and Learning”. U: *Journal of Higher Education Studies* 2.1 (2012.), str. 1–14.